

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

10. ledna 2006 *

Ve věci C-230/03,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Bundesverwaltungsgericht (Německo) ze dne 18. března 2003, došlým Soudnímu dvoru dne 26. května 2003, v řízení

Mehmet Sedef

proti

Freie und Hansestadt Hamburg,

za přítomnosti:

Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht,

* Jednací jazyk: němčina.

SODNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení C. W. A. Timmermans, předseda senátu, C. Gulmann, R. Schintgen (zpravodaj), G. Arestis a J. Klučka, soudci,

generální advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
vedoucí soudní kanceláře: K. Sztranc, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 30. června 2005,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za M. Sedefa U. Jacobem, Rechtsanwalt,
- za Freie und Hansestadt Hamburg A. Feilem, jako zmocněncem,
- za německou vládu W.-D. Plessingem a A. Tiemann, jako zmocněnci,
- za Komisi Evropských společenství D. Martinem a B. Martenczukem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 6. září 2005,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 6 odst. 1 a 2 rozhodnutí rady přidružení č. 1/80 ze dne 19. září 1980 o vývoji přidružení (dále jen „rozhodnutí č. 1/80“). Rada přidružení byla zřízena Dohodou zakládající přidružení mezi Evropským hospodářským společenstvím a Tureckem, podepsanou dne 12. září 1963 v Ankaře Tureckou republikou na jedné straně a členskými státy EHS a Společenstvím na straně druhé, která byla uzavřena, schválena a potvrzena jménem Společenství rozhodnutím Rady 64/732/EHS ze dne 23. prosince 1963 (Úř. věst. 1964, 217, s. 3685; Zvl. vyd. 11/11, s. 10, dále jen „dohoda o přidružení“).

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi M. Sedefem, tureckým státním příslušníkem, a Freie und Hansestadt Hamburg ve věci rozhodnutí Freie und Hansestadt Hamburg, kterým mu bylo odmítnuto přiznat prodloužení jeho povolení k pobytu v Německu a nařízeno jeho vyhoštění z území tohoto členského státu.

Právní rámec

- 3 Podle čl. 6 odst. 1 a 2 rozhodnutí č. 1/80:

„1. Aniž jsou dotčena ustanovení článku 7 o volném přístupu jeho rodinných příslušníků k zaměstnání, turecký pracovník působící na řádném trhu práce v členském státě:

- má právo v tomto členském státě po jednom roce řádného zaměstnání na obnovení platnosti svého pracovního povolení u stejného zaměstnavatele, pokud je u něho pracovní místo k dispozici;
- má právo v tomto členském státě po třech letech řádného zaměstnání a s výhradou přednosti, která bude poskytnuta pracovníkům z členských států Společenství, odpovědět na jinou nabídku ve stejné profesi u zaměstnavatele dle svého výběru učiněnou za obvyklých podmínek a zaregistrovanou u pracovních úřadů tohoto členského státu;
- je oprávněn v tomto členském státě po čtyřech letech řádného zaměstnání k volnému přístupu k jakékoli zaměstnanecké činnosti dle svého výběru.

2. Roční dovolená a nepřítomnost z důvodu mateřství, pracovního úrazu nebo krátkodobé nemoci se považují za období řádného zaměstnání. Období nedobrovolné nezaměstnanosti, řádně zjištěné příslušnými úřady, a nepřítomnost z důvodu dlouhodobé nemoci, které se nepovažují za období řádného zaměstnání, nemají dopad na práva nabytá na základě období předchozího zaměstnání.“
(*neoficiální překlad*)

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 4 Ze spisu předloženého Soudnímu dvoru předkládajícím soudem vyplývá, že M. Sedef, narozený v Turecku v roce 1952, v Německu pobývá legálně od roku 1977, zatímco jeho manželka a jeho tři děti i nadále pobývají v Turecku.

- 5 Od měsíce srpna 1977 do měsíce září 1992 pracoval jako námořník na různých plavidlech plujících pod německou vlajkou a k tomuto účelu získával postupně jednotlivá povolení k pobytu přiznaná na dobu určitou a omezená na výkon zaměstnání v námořnictvu, nebo případně na poskytnutí dávek v nezaměstnanosti, přičemž platnost posledního z těchto povolení k pobytu uplynula dne 9. září 1993. Žádné pracovní povolení nebylo pro výkon této zaměstnanecké činnosti vyžadováno.

- 6 V průběhu tohoto období více než patnácti let dotýčný skutečně pracoval celkem po dobu více než osmi let, nepočítaje přerušení období zaměstnání z důvodu nemoci a nedobrovolné nezaměstnanosti řádně zjištěné příslušnými orgány.

- 7 Je nesporné, že období výkonu pracovní činnosti M. Sedefa byla sedmnáctkrát přerušena na dobu od 1 do 70 dnů a celkově trvala přibližně 13 měsíců, a to z jiného důvodu než z důvodu roční dovolené, nepřítomnosti z důvodu nemoci nebo období nezaměstnanosti řádně zjištěného v hostitelském členském státě. Dotýčný kvalifikuje tato přerušení období výkonu pracovní činnosti jako „neplacenou dovolenou“. Podle něj během těchto mezidobí různé délky trvání mezi 2 pracovními smlouvami na dobu určitou v oblasti obchodního námořnictva buď zůstával v Německu v případě krátkých přerušení, aby vyčkal příplutí (v některých případech opožděné) plavidla, pro nějž již měl novou pracovní smlouvu, takže usoudil, že je zbytečné podnikat kroky za účelem zápisu jako nezaměstnaného, nebo využíval delších období přerušení překračujících přibližně 3 týdny za účelem návštěvy své rodiny, která zůstala v Turecku. Podle předkládajícího soudu jsou přerušení tohoto druhu charakteristická pro zaměstnání v oblasti námořní dopravy.

- 8 V důsledku pracovního úrazu, ke kterému došlo na plavidlu v průběhu roku 1979, musel M. Sedef podstoupit řadu operací, které způsobily více či méně dlouhou pracovní neschopnost.

- 9 Od 18. ledna 1993 bylo prohlášeno, že M. Sedef je nezpůsobilý k námořní službě ze zdravotních důvodů, aniž by však byl postižen úplnou pracovní neschopností. Ze zdravotních potvrzení totiž vyplývá, že může vykonávat pracovní činnost na pevnině, nevyžaduje-li příliš vysoké fyzické úsilí.
- 10 Dne 22. ledna 1992 požádal M. Sedef o vydání povolení k pobytu, které by nebylo omezeno na výkon pracovní činnosti v oblasti námořnictva, aby mohl vykonávat výdělečné zaměstnání na pevnině. Za tímto účelem jednak tvrdil, že splňuje podmínky stanovené v čl. 6 odst. 1 třetí odrážce rozhodnutí č. 1/80 z důvodu, že byl po dobu více než čtyř let zaměstnán na lodích plujících pod německou vlajkou, a jednak že jeho situace je případem tvrdosti, neboť mu jeho zdravotní stav již neumožňuje pokračovat ve výkonu povolání námořníka. Dodal, že nemohl přijmout nabídky zaměstnání na pevnině, které mu byly učiněny, protože neměl požadované povolení k pobytu.
- 11 Jak tato žádost, tak následná stížnost M. Sedefa byly zamítnuty Freie und Hansestadt Hamburg, které mu hrozilo vyhoštěním v případě, že neopustí Německo ve lhůtě tří týdnů. Výkon rozhodnutí o vyhoštění však byl odložen, takže dotýčný i nadále pobývá v Německu legálně.
- 12 Dne 10. prosince 1996 Verwaltungsgericht Hamburg rozhodl, že žaloba M. Sedefa je opodstatněná, a uložil Freie und Hansestadt Hamburg, aby mu vydala požadované povolení k pobytu.
- 13 Podle tohoto soudu je M. Sedef oprávněn k volnému přístupu k jakékoli zaměstnanecké činnosti dle svého výběru na základě čl. 6 odst. 1 třetí odrážky rozhodnutí č. 1/80, takže hostitelský členský stát již nemůže podmiňovat přístup

dotyčného k zaměstnání ani k jeho výkonu. Jednotlivá přerušení, která poznamenala vývoj jeho kariéry, mu nemohou být na újmu, jelikož se podle odstavce 2 uvedeného článku 6 roční dovolená a nepřítomnost z důvodu pracovního úrazu nebo krátkodobé nemoci považují za období zaměstnání, zatímco období nedobrovolné nezaměstnanosti, v rámci kterých ostatně M. Sedef pobíral dávky v nezaměstnanosti, a nepřítomnost z důvodu dlouhodobé nemoci nemají dopad na práva nabytá na základě období předchozího zaměstnání. Pokud se týká krátkých období mezi dvěma pracovními smlouvami, kdy nevykonával pracovní činnosti, je jim třeba vyhradit stejné zacházení, které je přiznáno legální nebo smluvní dovolené z důvodu, že jsou charakteristická pro pracovní činnosti v oblasti námořní dopravy.

- 14 Freie und Hansestadt Hamburg proti tomuto rozsudku podalo u Hamburgisches Oberverwaltungsgericht odvolání, přičemž uplatnilo, že období čtyř let řádného zaměstnání uvedené v čl. 6 odst. 1 třetí odrážce rozhodnutí č. 1/80 musí být nepřetržité, zatímco pracovní smlouvy postupně uzavírané M. Sedefem nezakládají takové nepřetržité období.
- 15 Hamburgisches Oberverwaltungsgericht rozsudkem ze dne 13. prosince 2000 zrušil rozsudek soudu prvního stupně, přičemž měl za to, že se M. Sedef nemůže dovolávat uvedeného čl. 6 odst. 1 třetí odrážky, neboť nemůže prokázat nepřetržité zaměstnání po dobu čtyř let, jak to toto ustanovení vyžaduje. Přerušení pracovního poměru zjištěná v projednávané věci nepředstavují dovolenou ani období nezaměstnanosti ve smyslu odstavce 2 uvedeného článku, který podle tohoto soudu obsahuje taxativní výčet důvodů diskontinuity pracovního poměru. Uvedená přerušení tedy způsobují ztrátu předtím nabytých práv, neboť dotyčný nepracoval a přitom se nenechal zaregistrovat jako uchazeč o zaměstnání. Jakýkoli jiný výklad by mohl vyvolávat zneužití. Mimoto německá právní úprava dostatečně zohledňuje zvláštnosti pracovních činností námořníků.

- 16 Bundesverwaltungsgericht, jemuž byl předložen opravný prostředek „Revision“ podaný M. Sedefem, rozhodl, že odmítnutí obnovení platnosti povolení k pobytu je v souladu s německým právem, ale tázal se, zda z čl. 6 odst. 1 třetí odrážky rozhodnutí č. 1/80 nemůže být pro dotyčného vyvozeno příznivější řešení.
- 17 V tomto ohledu uvedený soud v předkládacím rozhodnutí konstatuje následující:
- M. Sedef po dobu více než patnácti let vykonával řádné zaměstnání ve smyslu uvedeného čl. 6 odst. 1, když pracoval v oblasti námořní dopravy členského státu, a působí tak na řádném trhu práce v hostitelském členském státě ve smyslu tohoto ustanovení;
  - několikrát takové řádné zaměstnání vykonával u stejného zaměstnavatele po dobu více než jednoho roku bez přerušení, takže splňuje podmínky první odrážky uvedeného ustanovení;
  - dotyčný je napříště nezpůsobilý k námořní službě ze zdravotních důvodů, ale i nadále působí na řádném trhu práce v Německu vzhledem k tomu, že pracovní úraz, který utrpěl, nezpůsobil trvalou pracovní neschopnost (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 6. června 1995, Bozkurt, C-434/93, Recueil, s. I-1475, body 37 až 40) a že zůstává k dispozici pracovním úřadům, pokud se týká požadované pracovní činnosti na pevnině. Skutečnost, že již od roku 1993 nevykonával výdělečnou činnost, je přinejmenším částečně způsobena tím, že neměl povolení k pobytu, a nemůže mu být vytýkána.

- 18 Především však není jisté, zda období přerušení kvalifikovaná M. Sedefem jako „neplacená dovolená“ neměla dopad na právo předtím nabyté posledně jmenovaným na základě čl. 6 odst. 1 první odrážky rozhodnutí č. 1/80 a zda tato období rovněž nebrání nabytí práva na základě třetí odrážky téhož odstavce.
- 19 Soudní dvůr se jednak dosud výslovně nevyjádřil k takovým přerušením. Kromě toho Bundesverwaltungsgericht až do současné doby rozhodoval tak, že výčet důvodů přerušení zaměstnání uvedených v čl. 6 odst. 2 rozhodnutí č. 1/80 je taxativní.
- 20 Je nicméně nejisté, zda lze tuto posledně uvedenou tezi stále ještě uplatňovat s ohledem na rozsudky ze dne 17. dubna 1997, Kadiman (C-351/95, Recueil, s. I-2133, zejména body 47 a 48), jakož i ze dne 10. února 2000, Nazli (C-340/97, Recueil, s. I-957).
- 21 Podobně jako ve věcech, ve kterých byly vydány tyto dva rozsudky, je možné v projednávané věci vycházet ze skutečnosti, že M. Sedef pokaždé přerušil své zaměstnání v oblasti námořní dopravy pouze dočasně a nikdy s konečnou platností neopustil německý trh práce. Podle zjištění Hamburgisches Oberverwaltungsgericht si totiž zpravidla po každém z těchto přerušení bez problémů a rychle našel nové zaměstnání.
- 22 V případě, že by však bylo rozhodnuto, že přerušení této povahy v zásadě znamenají zánik práv nabytých dotyčným pracovníkem, je třeba ještě určit, zda je namíste připustit výjimky z tohoto pravidla, jsou-li přerušení charakteristická pro takové dané povolání jako v projednávané věci vedlejší pracovní činnost námořníka, která se liší od zaměstnání na pevnině tím, že jednak předpokládá pracovní smlouvy na dobu určitou uzavřené postupně s různými zaměstnavateli, a jednak období čekání nebo přerušení vzniklá například v důsledku zpoždění příplutí plavidla, na němž má pracovník možnost získat zaměstnání, do přístavu.

- 23 V případě kladné odpovědi na jednu ze dvou částí první otázky se předkládající soud dále táže, zda, jak se zdá, to judikatura Soudního dvora uvádí (viz rozsudky ze dne 23. ledna 1997, Tetik, C-171/95, Recueil, s. I-329, bod 39; ze dne 29. května 1997, Eker, C-386/95, Recueil, s. I-2697, body 23 a 25, jakož i ze dne 30. září 1997, Ertanir, C-98/96, Recueil, s. I-5179, body 31 a 35), je předpokladem práva na vydání povolení k pobytu na základě čl. 6 odst. 1 třetí odrážky rozhodnutí č. 1/80 to, že pracovník předtím splnil podmínky vyžadované druhou odrážkou téhož odstavce.
- 24 Je však rovněž možné mít za to, že je třeba uvedenou třetí odrážku pokládat za samostatnou podmínku pro založení práv dotyčného pracovníka.
- 25 Pokud by podle předkládajícího soudu bylo rozhodnuto, že uvedený čl. 6 odst. 1 třetí odrážka M. Sedefovi obvykle nepřiznává žádné právo, neboť nemůže uplatnit nepřetržité zaměstnání po dobu tří let u stejného zaměstnavatele, bylo by ještě třeba upřesnit, zda je namíste výjimečně zohlednit skutečnost, že je změna zaměstnavatele před uplynutím tří let charakteristická pro povolání námořníka.
- 26 Bundesverwaltungsgericht, maje za to, že k vyřešení sporu, který mu byl předložen, je za těchto podmínek nezbytný výklad práva Společenství, se rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Má být čl. 6 odst. 1 třetí odrážka a odst. 2 rozhodnutí č. 1/80 [...] vykládán v tom smyslu, že turecký pracovník, který od roku 1977 vykonával po dobu více než 15 let řádné zaměstnání, pro které není postupně u jednotlivých zaměstnavatelů vyžadováno pracovní povolení v oblasti námořní dopravy členského státu, působící na řádném trhu práce, který během tohoto období splnil podmínky

stanovené v čl. 6 odst. 1 první odrážce rozhodnutí č. 1/80, má právo na vydání povolení k pobytu, bylo-li jeho zaměstnání v oblasti námořní dopravy přerušeno – kromě četných přerušení z důvodu nemoci a z důvodu nedobrovolné nezaměstnanosti zjištěné příslušnými orgány – 17krát mezi 2 pracovními smlouvami na dobu od 1 do 70 dnů (celkem přibližně 13 měsíců) a pokud turecký pracovník podle svých tvrzení strávil prodloužená období přerušení pracovní činnosti u své rodiny v Turecku, aniž by v tomto ohledu byla zjištěna nedobrovolná nezaměstnanost? Má v tomto ohledu význam, že taková přerušení jsou pro povolání (v projednávané věci [...] v oblasti námořní dopravy) charakteristická?

- 2) Je předpokladem práva na vydání povolení k pobytu na základě čl. 6 odst. 1 třetí odrážky rozhodnutí č. 1/80 to, že turecký pracovník předtím splnil podmínky stanovené v čl. 6 odst. 1 druhé odrážce rozhodnutí č. 1/80? Má v tomto ohledu význam, že změna zaměstnavatele před uplynutím 3 let je pro povolání (v projednávané věci [...] v oblasti námořní dopravy) charakteristická?“

K předběžným otázkám

Úvodní poznámky

- 27 Je třeba poukázat na to, že se věc v původním řízení týká situace tureckého státního příslušníka, který byl po dlouhou dobu legálně zaměstnán v členském státě a požaduje v něm prodloužení svého povolení k pobytu, přičemž uplatňuje právo na volný přístup k jakékoli zaměstnanecké činnosti dle svého výběru přiznané čl. 6 odst. 1 třetí odrážkou rozhodnutí č. 1/80 z důvodu, že kumulace období zaměstnání, která předcházela jeho žádosti, představuje dobu delší než čtyři roky.

- 28 Předkládající soud v tomto ohledu konstatoval, že M. Sedef několikrát pracoval pro stejného zaměstnavatele během více než jednoho roku bez přerušení, a že z toho důvodu splňuje podmínky stanovené v čl. 6 odst. 1 první odrážce uvedeného rozhodnutí.
- 29 V druhé položené otázce se naopak táže, zda se dotýčný může platně dovolávat třetí odrážky uvedeného ustanovení, z toho důvodu, že nikdy nepracoval pro stejného zaměstnavatele po nepřetržitou dobu tří let, jak to stanoví druhá odrážka téhož ustanovení.
- 30 Mimoto se svou první otázkou uvedený soud táže, jaký dopad mají na období odpracovaná M. Sedefem některá jejich přerušení, nenechal-li se po dobu těchto přerušení zapsat do evidence uchazečů o zaměstnání.
- 31 Je třeba ještě upřesnit, že není zpochybňováno, že v projednávané věci je M. Sedef pracovníkem působícím na řádném trhu práce v hostitelském členském státě a vykonává v něm řádné zaměstnání ve smyslu čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 1/80.
- 32 Jedinými otázkami, které zůstávají nezodpovězeny, jsou tedy otázky, zda období zaměstnání dotýčného splňují podmínky trvání stanovené v čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 1/80, jakož i zejména, zda přerušení uvedená v předkládacím rozhodnutí mohou mít dopad na uvedená období a jaká jsou vhodná kritéria pro účely výkladu tohoto článku v takové situaci jako v situaci ve věci v původním řízení.

- 33 Před postupným přezkumem těchto tří aspektů je namístě připomenout, že v návaznosti na rozhodnutí č. 2/76 o provedení článku 12 dohody o přidružení přijaté radou přidružení dne 20. prosince 1976 představují sociální ustanovení rozhodnutí č. 1/80 dodatečnou etapu postupného zavedení volného pohybu tureckých pracovníků v Evropském společenství. Zvláště čl. 6 odst. 1 tohoto posledně uvedeného rozhodnutí přiznává tureckým migrujícím pracovníkům, kteří splňují jeho podmínky, přesně stanovená práva v oblasti výkonu zaměstnání. Jak vyplývá z ustálené judikatury, toto ustanovení, kterému byl přiznán přímý účinek, zakládá pro dotyčné individuální právo v oblasti zaměstnání a s tím související právo pobytu (viz rozsudek ze dne 2. června 2005, Dörr a Únal, C-136/03, Sb. rozh. s. I-4759, bod 66 a uvedená judikatura).

K požadavkům systému postupné integrace tureckých pracovníků na trh práce v hostitelském členském státě

- 34 Soudní dvůr opětovně rozhodl, že jednak práva v oblasti zaměstnání, a v souvislosti s tím v oblasti pobytu, která jsou přiznána tureckým pracovníkům ustanoveními uvedenými ve třech odrážkách čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 1/80, se postupně rozšiřují v závislosti na trvání výkonu řádné zaměstnanecké činnosti a mají za cíl postupně upevnit situaci dotyčných v hostitelském členském státě. Kromě toho podle rovněž ustálené judikatury nemají vnitrostátní orgány možnost podmínit nebo omezit uplatnění takových práv, protože by byl jinak ohrožen užitečný účinek uvedeného rozhodnutí (viz rozsudky ze dne 30. září 1997, Günaydin, C-36/96, Recueil, s. I-5143, body 37 až 40 a 50; ze dne 26. listopadu 1998, Birden, C-1/97, Recueil, s. I-7747, bod 19; ze dne 19. listopadu 2002, Kurz, C-188/00, Recueil, s. I-10691, bod 26, a ze dne 21. října 2003, Abatay a další, C-317/01 a C-369/01, Recueil, s. I-12301, bod 78).
- 35 Konkrétněji, jak to vyplývá ze samotného znění tří odrážek čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 1/80, práva, která mohou turečtí pracovníci na základě těchto ustanovení

uplatňovat, se sama mění a podléhájí podmínkám, které se liší v závislosti na délce trvání výkonu řádného zaměstnání v hostitelském členském státě (viz rozsudek ze dne 5. října 1994, Eroglu, C-355/93, Recueil, s. I-5113, bod 12, jakož i výše uvedené rozsudky Tetik, bod 23; Eker, bod 21; Günaydin, bod 25, a Ertanir, bod 25).

36 Z uvedených ustanovení tak vyplývá, že po jednom roce řádného zaměstnání má turecký pracovník právo na pokračování ve výkonu zaměstnanecké činnosti ve službách stejného zaměstnavatele (první odrážka). Po třech letech řádného zaměstnání a s výhradou přednostního zacházení s pracovníky, kteří jsou státními příslušníky členských států, má právo odpovědět na jinou nabídku zaměstnání učiněnou zaměstnavatelem dle svého výběru ve stejné profesi (druhá odrážka). Po čtyřech letech řádného zaměstnání má bezpodmínečné právo na vyhledávání a přístup k jakékoli zaměstnanecké činnosti dle vlastního výběru (třetí odrážka) (viz výše uvedené rozsudky Eroglu, bod 12; Tetik, bod 26, a Nazli, bod 27).

37 Ze struktury a užitečného účinku tohoto systému postupné integrace tureckých pracovníků na trhu práce v hostitelském členském státě stanoveného čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 1/80 vyplývá, že podmínky uvedené postupně ve třech odrážkách tohoto ustanovení musejí být postupně dotyčnými splněny. Jakékoli jiné řešení by mohlo narušit soudržnost systému zavedeného radou přidružení za účelem postupného upevnění situace tureckých pracovníků v hostitelském členském státě.

38 Tento výklad ostatně vyplývá z ustálené judikatury Soudního dvora.

39 V bodech 13 až 15 výše uvedeného rozsudku Eroglu měl totiž Soudní dvůr za to, že cílem čl. 6 odst. 1 první odrážky rozhodnutí č. 1/80 je pouze zajištění kontinuity zaměstnání ve službách stejného zaměstnavatele, a že se tedy toto ustanovení

neuplatní v situaci tureckého pracovníka, který na konci jednoho roku řádného zaměstnání změnil zaměstnavatele a požaduje prodloužení svého pracovního povolení, aby mohl znovu vykonávat zaměstnaneckou činnost v podniku svého prvního zaměstnavatele.

- 40 Stejně tak v bodech 30 a 31 výše uvedeného rozsudku Eker Soudní dvůr rozhodl, že uvedené ustanovení nepřiznává právo tureckému pracovníkovi, který změnil zaměstnavatele před uplynutím prvního roku zaměstnání v hostitelském členském státě a požaduje prodloužení svého povolení k pobytu, aby pokračoval v práci ve službách svého nového zaměstnavatele ještě před tím, než u tohoto posledně uvedeného zaměstnavatele odpracoval období řádného zaměstnání v trvání jednoho roku.
- 41 Tento výklad čl. 6 odst. 1 první odrážky rozhodnutí č. 1/80 byl znovu potvrzen v rozsudku ze dne 5. června 1997, Kol (C-285/95, Recueil, s. I-3069, body 19 a 20), jakož i ve výše uvedeném rozsudku Birden (body 44, 62 a 69).
- 42 Ze stejných důvodů jako z důvodů uvedených v bodech 39 až 41 tohoto rozsudku musejí tyto stejné úvahy platit, i pokud jde o výklad čl. 6 odst. 1 druhé odrážky uvedeného rozhodnutí.
- 43 Z toho vyplývá, že předpokladem uplatnění práv přiznaných tureckému pracovníkovi čl. 6 odst. 1 třetí odrážkou rozhodnutí č. 1/80 je v zásadě to, že dotyčný předtím splnil podmínky uvedené ve druhé odrážce téhož odstavce.
- 44 Za těchto podmínek se turecký migrující pracovník nemůže obecně dovolávat práva na základě čl. 6 odst. 1 třetí odrážky rozhodnutí č. 1/80 pouze z důvodu, že legálně vykonával zaměstnaneckou činnost v hostitelském členském státě po dobu více než

čtyř let, nepracoval-li nejdříve po dobu více než jednoho roku pro stejného zaměstnavatele a následně během dvou dalších let pro tohoto stejného zaměstnavatele.

K přerušení období řádného zaměstnání odpracovaných tureckým pracovníkem

- 45 V tomto ohledu je třeba v souladu s ustálenou judikaturou provést základní rozlišení jednak mezi fází založení postupně se rozšiřujících práv v závislosti na době trvání výkonu řádné zaměstnanecké činnosti uvedených ve třech odrážkách čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 1/80, a jednak případem, kdy již turecký pracovník tyto postupné požadavky splnil, a má tedy po uplynutí doby čtyř let stanovené ve třetí odrážce tohoto ustanovení nárok na volný přístup k jakékoli zaměstnanecké činnosti dle svého výběru (výše uvedené rozsudky Tetik, bod 26; Nazlı, bod 27, a rozsudek ze dne 7. července 2005, Dogan, C-383/03, Sb. rozh. s. I-6237, bod 13).
- 46 Situace tureckého pracovníka, který v minulosti splnil podmínky stanovené v čl. 6 odst. 1 třetí odrážce uvedeného rozhodnutí, tak již nezávisí na zachování podmínek přístupu k právům uvedeným ve třech odrážkách uvedeného odstavce. Takový pracovník totiž musí být považován za dostatečně integrovaného v hostitelském členském státě, aby mohl dočasně přerušit svůj pracovní poměr. Jakýkoli jiný výklad by mohl zbavit právo na volný přístup tohoto pracovníka k jakékoli zaměstnanecké činnosti dle svého výběru jeho podstaty (viz výše uvedené rozsudky Tetik, bod 31, a Dogan, body 14, 18 a 19).
- 47 Naopak turecký pracovník, který ještě nemůže uplatnit právo stanovené v uvedené třetí odrážce, musí v zásadě bez přerušení vykonávat řádné zaměstnání postupně po dobu jednoho, tří a čtyř let (viz výše uvedený rozsudek Dogan, bod 18).

- 48 Pro zmírnění přísnosti tohoto posledně uvedeného pravidla stanoví čl. 6 odst. 2 rozhodnutí č. 1/80 některé legitimní důvody přerušení zaměstnanecké činnosti pro potřeby započtení jednotlivých období řádného zaměstnání nezbytných pro založení postupně se rozšiřujících práv stanovených v odst. 1 první až třetí odrážce téhož článku (výše uvedené rozsudky Bozkurt, bod 38; Tetik, bod 36; Nazli, bod 40, a Dogan, bod 15).
- 49 Uvedený čl. 6 odst. 2 činí rozlišení v závislosti na druhu a trvání těchto období, kdy turecký pracovník nevykonává pracovní činnost.
- 50 První věta tohoto ustanovení se tak týká období, kdy pracovník nevykonává pracovní činnosti, která obecně způsobují pouze krátké přerušování práce, jako nepřítomnost z důvodu roční dovolené, nepřítomnost z důvodu mateřství, pracovního úrazu nebo krátkodobé nemoci představující události, které musejí být považovány za události, které jsou obvykle součástí jakéhokoli pracovního poměru. Nepřítomnosti pracovníka této povahy jsou v důsledku toho posuzovány tak, jako by se jednalo o nedílnou součást období řádného zaměstnání ve smyslu čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 1/80.
- 51 Co se týče druhé věty uvedeného odstavce 2, týká se období, kdy nejsou pracovní činnosti vykonávány v důsledku dlouhodobé nemoci nebo nedobrovolné nezaměstnanosti. Toto ustanovení stanoví, že ačkoli období této povahy, kdy není vykonávána pracovní činnost, způsobující delší nepřítomnost nebo jejichž doba trvání není předvídatelná, nemohou být považována za období řádného zaměstnání, nemohou však mít za následek, že turecký pracovník ztratí již nabytá práva z důvodu předchozích řádně odpracovaných období zaměstnání.
- 52 Cílem uvedeného ustanovení je tedy zabránit tomu, aby u tureckého pracovníka, který znovu zahájí práci poté, co byl donucen dočasně přerušit své výdělečné činnosti z legitimního důvodu, nebylo nezbytné počítat od začátku období řádného

zaměstnání uvedená v čl. 6 odst. 1 první až třetí odrážce rozhodnutí č. 1/80 jako v případě tureckého státního příslušníka, který ještě v dotyčném členském státě zaměstnání nevykonával.

- 53 Z předcházejícího vyplývá, že turecký pracovník, který ještě nemůže uplatnit právo na volný přístup k jakékoli zaměstnanecké činnosti dle svého výběru na základě čl. 6 odst. 1 třetí odrážky rozhodnutí č. 1/80, musí v zásadě v hostitelském členském státě vykonávat řádné nepřetržité zaměstnání během požadovaného období, ledaže by mohl uplatnit takové legitimní důvody pro přerušení svých období zaměstnání, které jsou uvedeny v odstavci 2 uvedeného článku.
- 54 Naopak splnil-li turecký pracovník podmínky uvedené v třetí odrážce uvedeného odstavce 1, užitečný účinek bezpodmínečného práva na volný přístup k jakékoli zaměstnanecké činnosti dle svého výběru, které je mu tímto ustanovením přiznáno, nezbytně pro tohoto pracovníka s sebou nese právo na dočasné přerušování výkonu výdělečné činnosti a vyhledávání jiné činnosti v přiměřené lhůtě, takže se odstavec 2 téhož článku 6 již v takové situaci neuplatní (viz výše uvedený rozsudek Dogan, body 16, 18 a 19).
- 55 Pokud se konkrétněji jedná o 17 přerušování pracovního poměru M. Sedefa, jak jsou zevrubně popsána předkládajícím soudem v jeho první otázce, nezdá se, že je možné je považovat za legitimní důvody přerušování období zaměstnání stejné povahy jako důvody uvedené v čl. 6 odst. 2 druhé větě rozhodnutí č. 1/80.
- 56 S ohledem na takové zvláštní skutkové okolnosti věci v původním řízení, jak byly uvedeny v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, však nic nebrání tomu, aby předkládající soud posoudil uvedená přerušování jako období nedobrovolné nezaměstnanosti ve smyslu čl. 6 odst. 2 druhé věty uvedeného rozhodnutí, i když se dotyčný nenechal zapsat jako uchazeč o zaměstnání, jak to v zásadě toto ustanovení vyžaduje.

- 57 Jak poukázal generální advokát v bodech 53 až 56 svého stanoviska, totiž v takovém případě jako v případě M. Sedefa se zdá, že tato přerušení jsou nezávislá na vůli tohoto posledně jmenovaného s ohledem na skutečnost, že byl zaměstnáván pouze na základě postupných smluv na dobu určitou.
- 58 Mimoto skutečnost, že M. Sedef využil delších přerušení – řádově v trvání několika týdnů – jeho výdělečné činnosti za účelem návštěvy jeho blízké rodiny, která i nadále pobývá v Turecku, nemůže být považována za okolnost, která by mohla relevantně ovlivnit jeho situaci s ohledem na ustanovení čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 1/80, neboť je nepochybné, že taková dočasná opouštění území hostitelského členského státu vycházejí z legitimního důvodu a že jejich délka trvání je přiměřená.
- 59 Soudní dvůr již ostatně v souvislosti s čl. 7 prvním pododstavcem první odrážkou rozhodnutí č. 1/80, který ukládá podmínku řádného pobytu po určitou dobu podobnou podmínce řádného zaměstnání uvedené v čl. 6 odst. 1 téhož rozhodnutí, rozhodl, že povinnost uložená rodinnému příslušníkovi tureckého pracovníka, aby u tohoto posledně jmenovaného pobýval v zásadě nepřetržitě po dobu prvních tří let, nebrání dotyčnému, aby z legitimních důvodů na přiměřenou dobu opustil společné bydliště, např. za účelem návštěvy své rodiny ve své zemi původu (viz výše uvedený rozsudek Kadiman, body 47 a 48).
- 60 Navíc ze spisu předloženého Soudnímu dvoru předkládajícím soudem vyplývá, že účelem nepřítomností M. Sedefa nebylo zpochybnit integraci tohoto posledně jmenovaného na trhu práce v hostitelském členském státě. M. Sedef se naopak po svých cestách do Turecka pokaždé do Německa vrátil za účelem pokračování ve svých výdělečných činnostech.

- 61 Okolnost, že přerušení pracovního poměru nebyla řádně zjištěna příslušnými orgány hostitelského členského státu jako období nezaměstnanosti, je v projednávané věci irelevantní. Dotyčný totiž mohl mít oprávněně za to, že je zproštěn splnění nezbytných formalit pro to, aby byl k dispozici vnitrostátním úřadům práce, neboť z uvedeného spisu vyplývá, že ve většině případů již M. Sedef měl uzavřenu novou pracovní smlouvu, která však vyvolala své účinky až později, nebo že přinejmenším měl reálné možnosti být zaměstnán a že skutečně vždy znovu začal vykonávat své výdělečné činnosti krátce poté, co byla ukončena jeho předchozí smlouva. V důsledku toho se nezdá, že zápis M. Sedefa jako uchazeče o zaměstnání může být za takových okolností považován za zápis, který má užitečný charakter s ohledem na jeho situaci charakterizovanou opakovanými přerušováními zaměstnání, avšak na krátkou dobu.
- 62 Za těchto podmínek nemohou být taková přerušování pracovního poměru jako přerušování, která jsou zmiňována v předkládacím rozhodnutí v první položené otázce, považována pro účely výpočtu období řádného zaměstnání uvedených v čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 1/80 za přerušování, která by způsobila ztrátu práv nabytých dotyčným tureckým státním příslušníkem na základě předchozích období řádného zaměstnání.
- 63 Je třeba dodat, že Soudní dvůr musel několikrát zohlednit chování příslušných vnitrostátních orgánů pro účely výkladu sociálních ustanovení rozhodnutí č. 1/80, vycházející konkrétněji z okolnosti, že tyto orgány nezpochybnily regulérnost pobytu dotyčného tureckého státního příslušníka na území hostitelského členského státu (viz v tomto smyslu, pokud se týká čl. 6 odst. 1 uvedeného rozhodnutí, výše uvedený rozsudek Ertanir, body 67 a 69, jakož i obdobně, pokud se týká čl. 7 prvního pododstavce téhož rozhodnutí, výše uvedený rozsudek Kadiman, body 52 a 54; rozsudek ze dne 16. března 2000, Ergat, C-329/97, Recueil, s. I-1487, bod 51, a ze dne 22. června 2000, Eyüp, C-65/98, Recueil, s. I-4747, body 35 a 36).

- 64 Ze spisu věci v původním řízení vyplývá, že příslušné vnitrostátní orgány opakovaně a nepřetržitě vydávaly M. Sedefovi povolení k pobytu po dobu více než patnácti let.
- 65 Podle údajů uvedených v předkládacím rozhodnutí tytéž orgány změnilly své stanovisko až tehdy, když dotýčný turecký státní příslušník požádal o povolení pro práci na pevnině.
- 66 S ohledem na takové zvláštní okolnosti nebyly uvedené vnitrostátní orgány oprávněny zpochybňovat *a posteriori* statut M. Sedefa v hostitelském členském státě.
- 67 Takový přístup se zdá být v projednávané věci tím spíše důvodný, že M. Sedef je napříště donucen žádat o povolení k pobytu za účelem výkonu zaměstnání na pevnině z jediného důvodu, že nemůže pokračovat ve svých výdělečných činnostech na moři v důsledku pracovního úrazu, který utrpěl na plavidle.
- 68 Za těchto podmínek se čl. 6 odst. 2 rozhodnutí č. 1/80 vztahuje na taková přerušení jako přerušení období řádného zaměstnání odpracovaná dotýčným tureckým pracovníkem dotčená v původním řízení a příslušné vnitrostátní orgány nejsou oprávněny zpochybňovat pobyt dotýčného v hostitelském členském státě. Uvedený pracovník tedy může platně vycházet z čl. 6 odst. 1 třetí odrážky téhož rozhodnutí za účelem získání prodloužení svého povolení k pobytu, aby mohl pokračovat ve výkonu svých zaměstnaneckých činností v tomto členském státě.

69 S ohledem na všechny předcházející úvahy je namísto odpovědět na položené otázky tak, že článek 6 rozhodnutí č. 1/80 musí být vykládán v tom smyslu, že:

- předpokladem uplatnění práv přiznaných tureckému pracovníkovi odst. 1 třetí odrážkou tohoto článku je v zásadě to, že dotýčný předtím splnil podmínky uvedené ve druhé odrážce téhož odstavce;
- turecký pracovník, který ještě nemůže uplatnit právo na volný přístup k jakékoli zaměstnanecké činnosti dle svého výběru na základě uvedené třetí odrážky, musí v hostitelském členském státě vykonávat řádné nepřetržité zaměstnání, ledaže by mohl uplatnit legitimní důvod takového druhu uvedeného v odstavci 2 téhož článku, který odůvodňuje jeho dočasnou nepřítomnost na trhu práce;
- toto posledně uvedené ustanovení se vztahuje na taková přerušení období řádného zaměstnání jako přerušení dotčená v původním řízení a příslušné vnitrostátní orgány nemohou v projednávané věci zpochybňovat právo pobytu dotyčného tureckého pracovníka v hostitelském členském státě.

K nákladům řízení

70 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Článek 6 rozhodnutí č. 1/80 ze dne 19. září 1980 o vývoji přidružení přijatého radou přidružení zřízenou dohodou o přidružení mezi Evropským hospodářským společenstvím a Tureckem, musí být vykládán v tom smyslu, že:

- **předpokladem uplatnění práv přiznaných tureckému pracovníkovi odst. 1 třetí odrážkou tohoto článku je v zásadě to, že dotýčný předtím splnil podmínky uvedené ve druhé odrážce téhož odstavce;**
- **turecký pracovník, který ještě nemůže uplatnit právo na volný přístup k jakékoli zaměstnanecké činnosti podle svého výběru na základě uvedené třetí odrážky, musí v hostitelském členském státě vykonávat řádné nepřetržité zaměstnání, ledaže by mohl uplatnit legitimní důvod takového druhu uvedeného v odstavci 2 téhož článku, který odůvodňuje jeho dočasnou nepřítomnost na trhu práce;**
- **toto posledně uvedené ustanovení se vztahuje na taková přerušení období řádného zaměstnání jako přerušení dotčená v původním řízení a příslušné vnitrostátní orgány nemohou v projednávané věci zpochybňovat právo pobytu dotyčného tureckého pracovníka v hostitelském členském státě.**

Podpisy.